

HELGEAVISA

Religion for ateister

Mennesker er for feige og sårbare til å greie livet alene.

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

aksel.sterri@ifikk.uio.no

HELGEKOMMENTAREN

GUD ER FOR LENGST DØD. Men det betyr ikke at vi ikke kan lære noe av henne. Eller mer presist, vi kan ta lærdom av de fantastiske menneskelige konstruksjonene religionene er. Gudene vet vi trenger det.

Vi har aldri levd i en mer materiell rik, fredeligere og tryggere tid. Vi har aldri forstått mer om verden. Kapitalismen, demokratiet og vitenskapen har gjort enorme framskritt.

Men selv om vi er tryggere og rikere enn noen gang, blomster vår indre usikkerhet som aldri før. Vi er livredde for å ikke lykkes, vi jager etter mer, og legger oss om kvelden urolige for at livene våre er meningsløse; og det gjør vi ikke uten grunn. For er det én solid kandidat til et meningsfullt liv, så må det være hva vi gjør for andre. Og selv om vi nå, mer enn noen gang, har forutsetningene til det, er det få som lever opp til sine moralske forpliktelser.

VI LEVER LANGT over klodens evne og be-

handler dyr som rene midler for vår egen marginale forlystelse. I fattigere land enn vårt eget dør millioner av barn årlig av sykdommer vi med enkelhet kunne forhindre. Men vi løfter ikke en finger. Selv de som er oss nærmest, evner vi ikke å gi den kjærligheten de fortjener. Som de kristne ville sagt det, vi lever i synd.

DET ER VÅR EGEN SKYLD. Men som filosofen Alain de Botton påpeker i boka Religion for Atheists (2012), ligger ikke løsningen i å legge mer ansvar på den enkelte. Det er nemlig her problemet ligger.

Som voksne er vi forventet å finne ut hva som er det rette og deretter handle. Men vi mennesker er ikke skapt for å makte livet alene. Det er en oppgave vi er dømt til å feile. Mens markedet, politikken og vitenskapens institusjoner dytter og tvinger oss i riktig retning, ved hjelp av insentiver, normer og trusler om sanksjoner, står vi uten liknende institusjoner i det vi kaller privatlivet.

RELIGIONENE FORSØKER å bøte på dette. De anerkjenner at vi alle er utilstrekkelige og trenger hjelp. De kristne forteller oss at vi er født med synd. Vi er født med de tre gifter, villfarelsen, hatet og begjæret, forteller buddhistene. De store religionene er riktignok maktbastioner, institusjoner brukt til å dominere og påføre skam. Men de er også institusjoner som tar menneskets behov og sårbarhet på alvor.

Religionens rolle i de store hendelsene i våre liv, som fødsel, konfirmasjon, giftermål og begravelse, er åpenbare, og videreføres i sekulære termer, slik religionene selv adopterte tidligere skikker. De får likevel liten påvirkning på våre daglige liv.

VI TRENGER SÅRT jødernes tilgivelsesdag, hvor alle er forventet å oppsøke de menneskene de har gjort vondt for å be om tilgivelse, og hvor alle er forventet å gjøre sitt beste for å tilgi. Vi trenger fasten for å få et brudd med en monoton hverdag, hvor vi kan påminnes vår relative overflod og rette tanken innover mot våre sjelelige behov og mot dem som har så mye mindre enn oss selv. Vi trenger tid for bønn, hvor vi retter vår takknemlighet mot noe større enn

oss, mot naturen, institusjonene vi lever innunder og den enorme tilfeldighet det er at vi får eksistere.

Vi trenger rollemodeller å se opp til, som kan erstatte helgener, som viser hva mennesker kan få til om de dyrker sine sterke sider og virkelig jobber med sine svake sider. Vi trenger kollektive ritualer med større mening enn om vårt fotballag vinner, som gir oss en følelse av

felleskap og som fokuserer på dyder som vennlighet, ærlighet, måtehold og rettferdighet.

Dette er på ingen måte en uttømmende liste.

PÅ 1800-TALLET lanserte den franske sosiologen August Comte «menneskehetens religion». Han mente at ingen opplyste mennesker ville tro på gud og at vi derfor trengte en sekulær religion, en religion som kunne møte de samme behovene som religionene tradisjonelt har gjort, men som kunne utvikle seg i tråd med vitenskapen og det generelle framskrittet.

Ideen fikk dessverre manglende gjennomslag. Det betyr ikke at den er nødt til å mislykkes. Skal vi ha håp om å kunne leve i harmoni med hverandre og med oss selv, trenger vi en sekulær religion som tar på alvor at vi trenger institusjoner om vi skal kunne leve gode liv.

KJETIL ROLNESS
Sosiolog, forfatter og foredragsholder

AKSEL BRAANEN STERRI
Statsviter og stipendiat i filosofi, UiO

AAGE BORCHGREVINK
Forfatter og kritiker

IDA JACKSON
Forfatter og skribent

KNUT NÆRUM
Forfatter og sånn

MARTE MICHELET
Forfatter og skribent

CATHRINE SANDNES
Leder i Manifest

FLU HARTBERG
Illustratør